

Didvyčių mokykla-darželis

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO
PROGRAMA**

2015

TURINYS

I. Bendrosios nuostatos.

II. Ikmokyklinio ugdymo principai.

III. Tikslai ir uždaviniai.

IV. Ugdymo turinys, metodai, priemonės.

V. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas.

VI. Naudota literatūra ir informacijos šaltiniai.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Plungės r. Didvyčių mokykla-darželis – valstybinė švietimo įstaiga, priklausanti bendrojo ugdymo mokyklos grupei.

Mokyklos-darželio adresas: Ateities takas g. 1, Lieplaukalės k., Babrungo sen., LT-90111, Plungės r.

Telefonas: 8 448 43 938

Elektroninis paštas: didvyciumd@plunge.lt, didvyciumd.@gmail.com

Įstaigos savitumas. Mokykla-darželis - bendrojo tipo ikimokyklinė ir pradinio ugdymo įstaiga, kurioje specialiųjų poreikių vaikai interguojami į bendrą grupę. Įstaigoje yra viena mišraus ikimokyklinio amžiaus vaikų grupė. Vaikų ugdymo modelis: 10.5 val. per dieną.

Mokykla-darželis yra gyvenvietės tipo vietovėje, todėl vaikams sudaromos galimybės ugdytis natūralioje aplinkoje. Tenkinant vaiko poreikį pažinti artimiausią aplinką, vaikai supažindinami su šalia esančiomis pievomis, miškeliu (natūralia augmenija), gražiausiai tvarkomomis kaimo sodybomis.

Ugdant vaikų ekologiškumą, akcentuojami šie principai: kraštotyris (remiamasi vaikų žiniomis, vaizdiniais, kurie įgyti tyrinėjant gimtosios vietovės, vaikų darželio žemės paviršių, stebint orų reiškinius, vandens telkinius, dirvožemį ir kt.); sezoniskumo (gyvenvietės, gimtojo kaimo gyvosios ir negyvosios gamtos objektus bei reiškinius ir jų kitimą įvairiais metų laikais).

Netoliese, esančioje kaimo bibliotekoje, vaikai susipažįsta su knygų įvairove, apžiūri iliustracijas, „kuria“ knygeles, dalyvauja knygos, poezijos šventėse ir kituose bibliotekoje organizuojamuose renginiuose.

Ugdymo proceso savitumą nulemia didelis dėmesys etninei kultūrai, laudies tradicijoms, tautos kultūrinėms tradicijoms.

Ypatinga ugdomoji reikšmė skiriama sužadinti jautrumą gamtos garsams, tautodailės ženklams ir formoms, tėviškės gamtos spalvų ir formų dariniams; kalendorinių švenčių ir liaudies papročių, ratelių bei žaidimų darnai.

Plėtojami bendri ikimokyklinės, priešmokyklinės grupių vaikų ir pradinių klasių mokinių projektai: bendros kūrybinių darbų parodos, šventės, žaidimų dienos.

Vaikų poreikiai, tėvų (globėjų, rūpintojų) poreikiai. Rengiant mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo programą, įsipareigota nepažeisti: vaiko teisių, skelbiamų Vaiko teisių konvencijoje (ratifikuota 1995 m.), teikti kokybišką, vaikų poreikius, tėvų lūkesčius atitinkantį ugdymą, kuris lems tolimesnį vaiko vystymąsi ir jo kompetencijų ugdymą(si). Programoje atsižvelgiama ir į specialiuosius vaikų poreikius.

Vaikai ir jų poreikiai

Svarbiausi bendrieji ugdytinių poreikiai:

- žaidimo;
- meilės ir pripažinimo;
- saugumo;
- aktyvumo ir judėjimo;

- saviraiškos;
- bendravimo;
- pažinimo.

Nuolatinis vaikų stebėjimas ir jų interesų vertinimas atskleidė, kad ugdytinių mėgstamiausios veiklos:

- įvairūs žaidimai su draugais;
- filmų žiūrėjimas ir jų aptarinėjimas;
- kompiuteriniai ir kiti techniniai žaidimai;
- žaidimai su lėlėmis;
- žaidimai su robotais, mašinytėmis, įvairiomis kaladėlėmis, konstruktoriais, dėlionėmis, mozaikomis, žaisliniais gyvūnais;
- įvairūs judrūs žaidimai, sportas;
- skaitomų ir sekamų pasakų klausymas, bandymai jas kurti ir sekti, bei įvairių knygelių iliustracijų žiūrėjimas;
- piešimas, lipdymas, vaidinimas, šokimas, dainavimas, konstravimas.

Vaikų ugdymo(si) poreikių išsiaiškinimas leidžia sudaryti tokį ugdymo(si) turinį ir taip organizuoti vaikų ugdymo(si) procesą, kad jis būtų jiems patrauklus, be to, sudarytų geras galimybes ugdytis.

Tėvų (globėjų, rūpintojų) poreikiai. Tėvai (globėjai, rūpintojai) norėtų, kad jų vaikai būtų sveiki, saugūs, kad laikas praleistas ugdymo(si) įstaigoje būtų produktyvus ir kokybiškas. Daugumas tėvų pageidauja, kad jų vaikai darželyje mokytųsi skaityti ir rašyti, tinkamai pasirengtų mokyklai, plėstų žinias apie juos supančią aplinką. Įstaigos pedagogai nuolat siekia, kad vaikų tėvai (globėjai, rūpintojai) dalyvautų ugdymo procese ir taptų aktyviais bendruomenės nariais.

Įstaigos pedagogai. Ugdytinius ugdo trys pedagogės: iš jų – dviems suteikta ikimokyklinio ugdymo vyresniojo auklėtojo kvalifikacinė kategorija, muzikos ugdymo pedagogai suteikta muzikos metodininko kvalifikacija. Jos nuolat gilina žinias kursuose, seminaruose, ieško naujovių. Rengia ugdymo, mokymo priemones. Kiekvieną vaiką priima kaip unikalią asmenybę, geba kiekvienam skirti dėmesį.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Įstaigos tikslas – teikti aukščiausios kokybės ugdymo paslaugas. Puoselėti vaikystę, kaip savaiminę vertybę. Kartu su šeimomis ir kitais bendruomenės nariais kurti tokią ugdomąją aplinką, kurioje būtų skatinamas pažinimo ir atradimo džiaugsmas bei visuminis vaiko ugdymas. Atsižvelgiant į programos metodologiją, numatytą tikslą bei uždavinius, vaikų ugdymą grįsti vadovaujantis šiais principais:

Humaniškumo – pripažįstama teisė būti kitokiam, vaikas gerbiamas kaip asmenybė. Ugdymas vyksta ramioje, saugioje aplinkoje, kurioje vaikas turi galimybių išreikšti save, parodyti savo gebėjimus.

Demokratiškumo – lygiavertė vaiko ir suaugusiojo partnerystė, orientuojasi į vaiką, kaip į asmenybę. Vaikams sudaroma galimybė kritiškai mąstyti, rinktis sau įdomią veiklą, tačiau susitariama dėl kai kurių taisyklių.

Ugdymo individualizavimo – atsižvelgiama į vaiko išsivystymo lygį ir planuojama tokia veiklos apimtis, kuri užtikrina sėkmingą kiekvieno vaiko ugdymą. Atsižvelgiama į vaiko amžių, lytį, charakterį, pomėgius, gebėjimus.

Diferencijavimo – ugdymo procesas grindžiamas amžiaus tarpsnių ypatumų žinojimu atsižvelgiama į vaiko ugdymosi poreikius.

Tautiškumo – padėti vaikui perimti tautos kultūros vertybes, papročius, tradicijas, jas puoselėti.

Tęstinumo – vaiko gyvenimas darželyje – tąsa šeimos gyvenimo. Kuriama namų aplinka, švenčiamos tos pačios šventės, kalbama apie darbus, kuriuos dirba jų tėvai. Čia juos lanko toje pačioje įstaigoje besimokantys broliai ir seserys. Kartu ruošiamos šventės, žiūrimi spektakliai, žaidžiami žaidimai, ruošiamos kūrybinės parodėlės.

Atsinaujinimo – sparčiai kintant aplinkai, priimant gausios informacijos iššūkius, ugdomas gebėjimas nebijoti pokyčių ir mokėti juos įtakoti, rinktis, neprarasti noro mokytis visą gyvenimą.

Konfidencialumo – informacija apie vaiko ugdymą, pasiekimus, problemas teikiama tik šeimos nariams.

Grįžamojo ryšio – ugdymo procesas vertinimas. Tai padeda analizuoti vaikų pasiekimus ir siekti kokybinių pokyčių.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko sveikatą, individualias galimybes, gebėjimus, poreikius, šeimos kultūrą sukurti visiems vaikams lygias galimybes ugdytis, padėti pajusti savo galias ir vertę, ugdantis individualiai bei mokantis gyventi ir veikti kartu.

TIKSLAS

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

UŽDAVINIAI

- Garantuoti vaikui saugią, turiningą, džiugią, žaismingą vaikystę.
- Skatinti veikti, bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais kartu, plėtojant jo emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį.
- Palaikyti vaiko poreikį pažinti aplinkinį pasaulį, jį tyrinėti.
- Plėtoti estetinę ir dorovinę pasaulėjautą, tautinę savimonę, sudaryti sąlygas etninei vaikų saviraiškai.
- Ugdyti sakytinę vaiko kalbą, kaip saviraiškos, bendravimo, pažinimo priemonę.
- Skatinti vaiko kūrybiškumą, saviraišką meno priemonėmis ir kitais būdais.
- Tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį, ugdyti sveikos gyvensenos nuostatas.
- Užtikrinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei ugdymo šeimoje tęstinumą.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdomoji aplinka

Įstaigoje ypatingas dėmesys skiriamas į psichologinį ir fizinį ugdomosios aplinkos aspektą.

Psichologinė aplinka:

- vaikai jaučiasi patogiai ir laisvai;
- vaikas yra laukiamas;
- vaiku yra rūpinamasi, jis yra gerbiamas;
- klaidos priimamos kaip natūralus dalykas.

Fizinė aplinka:

- saugi, erdvi, žaisminga, estetiška;
- vaikas jaučiasi šeiminingas – pats pritaiko savo sumanymus;
- aplinka sudaryta mažesnių erdvių veiklai, visos grupės veiklai, pakanka erdvės judėjimui;
- ugdymo tikslams naudojamos sienos, langai, durys;
- yra vieta skirta vaiko asmeniniams daiktams pasidėti.

Grupės aplinką įtakoja vaikų amžius, lytis. Grupė orientuota į mišrų amžių. Yra sudaromos sąlygos visiems vaikams ugdytis. Ugdomoji aplinka turtinama ir nuolat atnaujinama, orientuojantis į vaiko amžių, jo poreikius, galimybes, ugdymosi tikslus bei uždavinius. Aplinka – viena iš svarbiausių ugdytojų.

Pedagogo vaidmenys ir kompetencijos

Pedagogo vaidmenys ugdymo procese yra persipynę. Tam tikrose situacijose vienas vaidmuo gali būti reikšmingesnis. Svarbiausia yra individualus jo atlikimas. Pedagogas ugdydamas vaikus gali atlikti ir atlieka daug vaidmenų. Šioje programoje vyrauja šie vaidmenys:

- **Globėjas** – geba derinti vaiko globą, auginimą ir ugdymą.
- **Ugdytojas** – numato ugdymo tikslus ir uždavinius.
- **Organizatorius** – sudaro optimalias sąlygas vaiko ugdymuisi grupėje.
- **Tyrėjas** – stebi ir vertina vaiko pasiekimus bei prognozuoja jo raidą.
- **Planuotojas** – planuoja veiklą, geba parengti integruotas ugdymo programas.
- **Vadovas** – grupės šeiminingas, sumanus patarėjas.
- **Pagalbininkas** – padeda šeimai globoti ir kvalifikuotai ugdyti vaiką.
- **Tarpininkas** – bendradarbiauja su šeima, mokykla, kitais specialistais.
- **Strategas** – numato paramos vaikui, šeimai turinį ir formas.
- **Konsultantas** – informuoja šeimą apie vaiko pasiekimus, pataria, teikia konsultacijas įvairiais vaikų ugdymo klausimais.

Ugdydamas vaikus pedagogas vadovaujasi pagrindinėmis nuostatomis:

- meilė vaikui;
- pagarba vaikui;
- tikėjimas vaiku;

- vaiko psichologijos žinojimas;
- gebėjimas suprasti vaiką.

Šeimos dalyvavimas

Bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdytinių šeimomis, kuriama bendruomenė, įstaigos kultūra, vertybės, tradicijos, užtikrina ugdymo tąsa ir kokybę. Sąveikaujant su šeima vadovaujamsi principu, kad viskas kas daroma vaikų labui. Todėl pedagogai sieks šių tikslų:

- Susipažins su šeimos kultūra, tradicijomis ir kartu ieškos bendrų ugdomojo poveikio priemonių vaikui.
- Asmeniškai informuos apie vaiko pasiekimus, drauge spręs iškilusias problemas.
- Išklausys šeimos nuomonę, pageidavimus ir stengsis į juos atsižvelgti.
- Atskleis šeimai vaiko gyvenimo darželyje ypatumus ir supažindins su sąlygomis.

Pedagogai bendradarbiaudami su šeima vadovausis šiomis nuostatomis:

- **Pagarba** – gerbti kiekvieną šeimą ir priimti ją tokią kokia yra.
- **Nuoseklumas** – suvokiant grupės ypatumus, laipsniškai įvesti šeimą į grupės gyvenimą.
- **Individualizmas** – šeimos yra skirtingos savo interesais, planais ir pajamomis.
- **Įsipareigojimas** – jausti atsakomybę už vaiką ir vykdyti duotus įsipareigojimus.
- **Objektyvumas** – apibūdinant vaiką vengti išankstinių nuostatų.
- **Konfidencialumas** – nekalbėti apie vaikus bei jų šeimas už įstaigos ribų, pokalbių su šeimomis informacija negalima keistis kitiems suaugusiems ar vaikams girdint.
- **Pasitikėjimo** – pedagogas turi išsaugoti tėvų pasitikėjimą, užrašus apie vaikus gali skaityti tik įstaigos personalas bei specialistai.

Ugdymo turinys – tai tik orientyras, leidžiantis pedagogui kūrybiškai, nevaržomai organizuoti veiklą, ją koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, individualumą. Kadangi ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į atskiras kompetencijas: sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninę bei socialinę, tai įgalina ugdyti visas vertybines nuostatas, lavinti ir tobulinti vaiko gebėjimus ir įgūdžius, turtinti patirtį skirtinguose amžiaus tarpsniuose. Ugdomoji veikla planuojama metams, ketvirčiui, savaitei. Pagrindinė vaikų ugdymo(si) organizavimo forma – įvairi vaikų veikla: individuali, mažos grupės ir pedagogo organizuota visos grupės veikla.

Ugdymo procese kūrybinę pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi ugdymo(si) metodai:

- **Žaidimas** – pagrindinis vaikų ugdymo(si) metodas, svarbi vaiko kultūros dalis. Žaisdami vaikai atskleidžia savo patirtį, kaupia ją, išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia jausmus ir emocijas, sprendžia problemas, įveikia sunkumus, atrastus veiklos būdus pritaiko naujose situacijose, kuria bendravimo situacijas ir kt.
- **Stebėjimas** – vienas iš pagrindinių metodų, siekiant pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias.
- **Interpretacija** – vaiko saviraiškos ir kūrybiškumo skatinimo būdas, padedantis jam atsiskleisti, savitai išreikšti savo ir ir pedagogų pasiūlytus sumanymus, idėjas.

- **Eksperimentavimas, tyrinėjimas** – vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.
- **Pokalbis, diskusija** – vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą.
- **Kūrybiškumą skatinantys metodai** – naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas.
- **Ugdymo aplinkos modeliavimas** – aplinka yra ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo(si) tikslo. Aplinka kuriama atsižvelgiant į vaikų poreikius, galimybes, interesus.
- **Išvykos, ekskursijos** – turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.
- **Sportinės veiklos metodai** – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.
- **Regio Emilia metodo elementai** – meninė veikla prie šviesos ir smėlio staliuko.

Metodai papildomi, atnaujinami, atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, šeimos rekomendacijas.

UGDYMO TURINYS PAGAL KOMPETENCIJAS

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Uždaviniai	3 – 4 m. vaiko veikiena	4-5/6 m. vaiko veikiena
<p>1. Prisitaikyti kitoje aplinkoje, ugdyti pasitikėjimą savimi, savo galimybėmis.</p>	<p>Jaučia pasitikėjimą suaugusiais, draugais. Gerai jaučiasi kolektyve, tiki, kad kiti jį vertina palankiai, pripažįsta, priima. Geba prisitaikyti prie dienos ritmo, veiklų kaitos grupėje.</p>	<p>Pasitiki savimi. Vaikas pratinasi pastebėti ir priimti kitų vaikų dėmesį, palankumo ženklus, pats rodo palankų dėmesį kitiems. Jaučia atidaus, mandagaus bendravimo privalumus. Geba orientuotis, prisitaikyti ir lanksčiai elgtis įvairioje socialinėje aplinkoje ar situacijoje.</p>
<p>2. Plėsti suvokimą apie save, savo galimybes, jausmus, šeimą, draugus.</p>	<p>Pasako savo vardą. Išvardina šeimos narius. Pasako draugo vardą, kreipiasi į jį pagalbos. Dalijasi žaislais, pratinasi juos sutvarkyti. Stengiasi būti savarankiškas: nusiprausia, nusišluosto, teisingai laiko šaukštą. Žino savo vietą prie stalo, spintelę, lovytę, asmeninius daiktus, padeda juos į vietą. Suvokia suaugusiųjų ir vaikų mimiką, gestus, emocinį intonacijų atspalvį, jausmų žodyną, nujaučia kito emocinę būseną. Šiltoje, draugiškoje aplinkoje žaisdamas užmiršta savo baimes, nedrąsumą, stengiasi suvaldyti savo norus.</p>	<p>Pasako savo vardą, pavardę, kur gyvena. Žino šeimos narių vardus, pavardes, kur dirba tėveliai, ką veikia kiti šeimos nariai. Laikosi asmens higienos reikalavimų: savarankiškai rengiasi, apsiauna avalynę, atsiseiga ir užsiseiga sagas. Žino savo ir draugų daiktus, jų paskirtį. Žino, kad kiekvienas žmogus kažką išgyvena, turi jausmus, vaikas geba juos atpažinti ir įvardinti. Supranta savo ir draugų nuotaikas, valdo emocijas.</p>
<p>3. Skatinti norą bendrauti ir bendradarbiauti.</p>	<p>Klausosi suaugusiojo nurodymų, paliepiimų. Sukaupia dėmesį, seka suaugusiojo pavyzdžiu. Rodo suaugusiems savo darbelius, pasiekimus, džiaugiasi jais. Prašo suaugusiojo ir draugo pagalbos, paaiškinimo, stebi, kaip tai padaro kitas ar auklėtoja.</p>	<p>Geba žaisti vienas ar šalia draugo, stengiasi susikaupti, netrukdyti kitiems, dalijasi patirtimi, žaislais ir priemonėmis. Drauge su kitais kuria taisykles, bendrus darbus, tariasi, siūlo, išklauso, palaiko sumanymus, siekia numatyto tikslo, derina veiksmus. Geba prisitaikyti prie kitų ir</p>

		gerbia kitą. Panaudoja vieną kitą kasdieninių sunkumų įveikimo, konfliktų ir problemų sprendimo būdą. Dalyvauja bendrose išvykose, koncertuose, renginiuose.
4. Ugdyti gebėjimą atpažinti savo kūną ir dvasios galias.	Tyrinėja savo kūną, žino, kas aš: berniukas, mergaitė. Rodo pagrindines kūno dalis : galva, rankos, kojos. Suvokia, kaip juda kūnas. Domisi savimi, džiaugiasi judesiais.	Tobulina savo kūno judesius, atranda vis daugiau galimybių išreikšti save, jog gali judėti, jausti, maštyti, fantazuoti. Žino savo kūno dalis, jų paskirtį, jas įvardija. Skiria puses dešinė-kairė. Žino, kuo skiriasi vyras ir moteris, berniukas ir mergaitė. Suvokia, kaip gimsta vaikai.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Uždaviniai	3 - 4 m. vaiko veiksenos	4-5/6 m. vaiko veiksenos
1. Skatinti vaikų bendravimą, savęs išreiškimą bei pažinti pasaulį.	Vaikas žaidžia kartu su auklėtoja, rodo žaislus, ridena kamuolį, stato bokštą. Vaikas bando pavadinti, apibūdinti, paaiškinti ir savo norus išsakyti žodžiais. Domisi kitais vaikais ir pats ieško draugo žaidimams. Būna greta kitų vaikų (trumpai žaidžia kartu, klauso pasakos, sėdi greta). Bando kalbėtis su kitu vaiku: pavadinti žaislus, veiksmus, komentuoti juos. Stebi kitų vaikų žaidimus. Žaidžia žaidimus, kuriuose ką nors daro paeiliui su kitais vaikais. Atkreipia dėmesį į draugiškus veiksmus, pagalbą ar vienas kito guodimą. Pratinasi kitus vaikus vadinti vardais.	Bendrauja su naujai atėjusiais vaikais, jų tėveliais, darbuotojais, palaiko kontaktą ir pakviečia į žaidimą nepažįstamus vaikus. Palaiko kito vaiko iniciatyvą, pasirėmimą veikti kartu. Siekia tarpusavio supratimo, interesų, nuomonių bendrumo, išgyvenimo panašumo. Supranta ir gerbia kito nuomonę. Pratinasi išklaudyti šalia esančius suaugusius ir vaikus. Žaisdamas įvairius „tylos“ žaidimus, ugdo kantrybę, valią. Svarsto, ką daryti, kokias pasirinkti priemones. Stebi, kaip šnekėjimas šalia kito vaiko tampa kalbėjimu su kitu. Geba papasakoti apie žmones, gamtos reiškinius, augalus, gyvūnus, šios dienos išgyvenimus. Kalba apie tai, ką mato, liečia,

		<p>uodžia, veikia, apie išgyvenimus, savijautą namuose ir grupėje. Kalba apie tai, ką jis norėtų patirti, išgirsti, pamatyti, veikti.</p> <p>Diskutuoja apie laikraščius, žurnalus, knygas, jų iliustracijas, reklamas.</p> <p>Pasakoja pagal paveikslus, atpasakoja matytus filmus, įvykius.</p> <p>Domisi grožinės literatūros kūriniais, pasakomis, dainomis, priežodžiais, mįslėmis.</p> <p>Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, palydi gestais, mimika, išreiškia vaizdu, judesiu.</p>
<p>2. Siekti, kad vaikai domėtusi skaitymu, rašymu.</p>	<p>Mėgdžioja žodžius. Dalyvauja pokalbyje kalbinamas.</p> <p>Atsako į uždarus (kas ten?) ir atvirus (ką ten matai?) klausimus.</p> <p>Kalba apie tai, ką jis mato ir girdi.</p> <p>Pakartoja savo ir draugų vardus.</p> <p>Bando pasakoti, kalbėtis, klausyti.</p> <p>Padedamas auklėtojos bando perprasti naujų žodžių reikšmę.</p> <p>Varto knygeles, jas „skaito“, pasakoja, ką jis paveiksluose ir iliustracijose mato.</p> <p>„Keverzoja“, džiaugiasi tuo, ką „parašė“.</p> <p>Atpažįsta savo vardą, užrašytą ant lapo, spintelės.</p>	<p>Domisi knyga: ją varto, atpažįsta iliustracijas, klausinėja.</p> <p>Į klausimus atsako skirtingais atsakymais.</p> <p>Pakartoja žodžius, įsimena vardus.</p> <p>Pasakoja pagal paveikslus, komentuoja iliustracijas.</p> <p>Domisi spausdintais simboliais, žodžiais.</p> <p>Savo išgyvenimus, patirtį, mintis reiškia piešiniais, ženklais, raidėmis, judesiais.</p> <p>Domisi raidžių, žodžių kopijavimu.</p> <p>Pratinasi parašytą raštą komentuoti.</p> <p>Geba perskaityti savo vardą ir kitus jam reikšmingus žodžius.</p> <p>Bando parašyti spausdintinėmis didžiosiomis raidėmis savo vardą ir jam reikšmingus žodžius.</p> <p>Bando išleisti „asmenines knygas“, „grupės knygą“, knygas apie augalus, gyvūnus.</p> <p>Suvokia skaitymo ir rašymo kryptį.</p> <p>Klausosi kitų skaitomų knygų.</p>

<p>3. Sudaryti sąlygas, kad vaikas jaustų gimtosios kalbos modelį: praktiškai taikyti jo dėsnius ir normas.</p>	<p>Girdi aplinkinių taisyklingą kalbą. Žaidžia „liežuvio ir lūpų“ žaidimus. Kelia klausimus: kodėl?, ką?, kaip? Žaidžia žodžių žaidimus. Suvokia žodžių prasmę, rodant daiktus, paveikslus. Kartoja kitų vaikų žodžius, sakinius. Su auklėtojos pagalba išplečia sakinį, kad mintis būtų aiški. Jaučia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją.</p>	<p>Kalba sudėtingesne kalba, ilgesniais sakiniais, vartoja įvairesnius žodžius. Vieną mintį išreiškia vienu sakiniu. Vartoja įvairias žodžių formas. Bando taisyklingai ir aiškiai tarti visus kalbos garsus. Žaidžia sakinių, žodžių žaidimus, įvairiai intonuodamas, keisdamas skambėjimą. Įsiklauso ir girdi atskirus žodžio garsus. Pradeda suvokti, įsiminti skirtumus tarp garsų. Jaučia žodžių sąsajas sakinyje, jų darybos ir keitimo dėsnius.</p>
<p>4. Skatinti domėtis knyga ir turėti estetinės nuostatos pradmenis.</p>	<p>Klausosi raiškių ir emocingų pasakojimų, sekamų, skaitomų, dainuojamų, vaidinamų kūrinių, siekia aktyviai dalyvauti tame procese. Mėgdžiodamas skirtingai intonuoja teiginius ir klausimus. Kalba ritmiškai žygiuojant, judinant rankas. Varto knygeles, džiaugiasi jomis, neplėšo. Jaučia skaitomų kūrinių nuotaiką.</p>	<p>Nusiteikia ir klausosi įvairaus žanro ir nuotaikos kūrinių skaitymo, įsivaizduoja, jaučia, apie ką kitas skaito. Jaučia nuotaiką, vaizdingumą, ritmą. Suvokia knygos pradžią, pabaigą. Vertina kūrinių veikėjų poelgius. Pratinasi nusakyti veiksmo vietą, eigą. Vaidina, improvizuoja, užbaigia sekti pasaką. Geba skirti realybę nuo vaizduotės. Apžiūrinėja realistinius ir „sužmogintų“ gyvūnų paveikslus, gali pasakyti, kurie jų iš pasakos. Žiūri į „absurdo“ paveikslus, gali pasakyti, jog taip nebūna. Žaidžia naudojant įsivaizduojamas situacijas. Piešia, konstruoja tiek realius, tiek ir įsivaizduojamus dalykus. Deklamuoja eilėraščius, poemų ištraukas. Pasakoja savo nutikimus, matytas TV laidas. Geba argumentuoti savo pasirinkimą.</p>

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Uždaviniai	3-4 m. vaiko veiksenos	4-5/6 m. vaiko veiksenos
<p>1. Skatinti domėtis savimi, artimiausiais žmonėmis, supančia erdve, aplinka, atrandant pažinimo džiaugsmą, išbandant įvairius pažinimo būdus.</p>	<p>Pradeda pažinti save, savo kūno dalis, geba jas parodyti. Geba parodyti susidomėjimą patinkančiu žaislu. Žaidžia su lėlėmis ir kitais siužetinėmis žaislais lyg su gyvais: glosto, glaudžia, maitina, migdo, šukuoja. Mėgdžioja suaugusiojo veiksmus. Varto knygeles su šeimos gyvenimo artimiausiais aplinkos vaizdais.</p>	<p>Domisi žmonių gyvenimu, patirtus įspūdžius atkuria ir atkartoja žaisdamas. Stebi, klausinėja apie gimtinės gyvenimą. Klausinėja, stebi, tyrinėja augalus, gyvūnus, orus, vandens telkinius, vietas, dangaus šviesulius ir kt. Stebi artimiausią aplinką, skaičiuoja, lygina, grupuoja įvairius daiktus, žaislus. Klausosi skaitomų tekstų, varto knygas, atpažįsta matytus vaizdus, daiktus, reiškinius. Geba žaisti stalo žaidimus, padedančius lyginti, klasifikuoti, apibendrinti informaciją apie gamtą ir aplinką.</p>
<p>2. Pratinti grožėtis aplinka, jausti žmogaus ir gamtos bendrumą, rūpintis augintiniais.</p>	<p>Stebi gamtą, gyvūnus, augalus, kai kuriuos negyvosios gamtos reiškinius, orus, metų laikus, žemę, dangaus kūnus. Auklėtojos padedamas tyrinėja supančią grupės, lauko aplinką, išžiūri, įsiklauso, ragauja, liečia augalus ir gyvūnus. Bando pavadinti augalus, gyvūnus atitinkamais vardais. Varto knygeles apie gamtą. Lesina paukštėlius.</p>	<p>Po išvykos į mišką, prie vandens, dangaus kūnų stebėjimo geba įspūdžius pavaizduoti piešiniu, kūno judesiu, išreikšti žodžiu, išradinai naudoja gamtinę medžiagą kurdamas darbelius. Žino, kad reikia taupyti vandenį, elektrą, popierių ir kitas gamtos dovanas. Žino, kad negalima teršti gamtos, padeda sutvarkyti buvimo gamtoje vietas.</p>
<p>3. Gebėti atskirti, kas natūralu, domėtis darbo procesais, technika.</p>	<p>Skiria darbo įrankius: šluotą, semtuvėlį, kastuvą, laistytuvą. Auklėtojos vadovaujamas geba dirbti kartu su draugais grupėje, lauke. Auklėtojos prižiūrimas saugiai, atsargiai žaidžia su mechaniniais žaislais.</p>	<p>Skiria ir parodo gerai žinomus gamtos ir žmonių sukurtus daiktus. Spontaniškai arba kieno nors padedamas įsitraukia į kasdieninius darbus. Domisi kompiuteriu, transporto priemonėmis, kitomis techninėmis priemonėmis. Patirtus įspūdžius išreiškia</p>

		modeliuodamas, konstruodamas.
4. Gebėti tyrinėti ir pažinti grupės, namų, gyvenamosios vietovės aplinką, įvardinti jos kai kuriuos daiktus ir reiškinius.	Geba pasakyti draugų vardus. Pavadina vietovę, kurioje yra, pvz., miestas, jūra, laivai, miškas ir kt. Pasako žurnaluose, paveikslėliuose nupieštų ar gamtoje pamatytų gyvūnų skleidžiamus garsus. Geba įvardinti tamsą ir šviesą, kitus aplinkos reiškinius, pvz., lietu, vėją, sniegą ir kt.	Nusako gamtoje matyto augalo, gyvūno, daikto išorines savybes. Žino, ko reikia augalams ir gyvūnams, kad jie augtų ir gyventų. Geba teisingai išdėlioti paveikslėliuose vaizduojamą žmogaus gyvenimo ciklą. Skiria ir mėgdžioja garsažodžius. Lytėdamas skiria gerai pažįstamus daiktus. Skiria realybę nuo prasimanymų, fantazijų.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Uždaviniai	3-4 m. vaiko veiksenos	4-5/6 m. vaiko veiksenos
1. Ugdyti teigiamą požiūrį į sveiką gyvenimą, suteikiant elementariausių žinių apie kūno priežiūrą ir higieną. Siekti, kad tinkama gyvenama taptų socialine norma.	Su auklėtojos pagalba padeda suvokti asmens higienos ir švaros reikšmę. Plaunasi rankas prieš valgį, jas nusišluosto. Prieš miegą nusiprausia veiduką. Po valgio skalauja burnytę. Naudojasi savo asmeninės higienos priemonėmis: rankšluosčiu, nosine ir kt. Nusivelka atsegtus drabužius, nusiauna atrištus batus. Skiria drabužius, juos pavadina. Randa savo vietą už stalo, ramiai sėdi. Tyliai elgiasi miegamajame, randa savo lovytę. Auklėtojos skatinamas valgant pratinasi naudotis šaukštu	Auklėtojos padedamas gilina žinias apie asmens higieną, suvokia jos svarbą. Žino ir naudojasi savo asmeninėmis higienos priemonėmis: (dantų šepetėliu, šukomis, rankšluostuku ir kt.), nesikeičia jomis su draugais. Rankas plauna prieš valgį, pasinaudojęs tualetu . Valosi dantis savo dantų šepetėliu po kiekvieno valgymo ir namuose vakare, prieš miegą. Geba savarankiškai nusiprausti veidą. Savarankiškai naudojasi tualetu, tualetiniu popieriumi. Geba tvarkingai susidėti savo daiktus ir drabužius spintelėje Savarankiškai, esant reikalui, naudojasi nosinaite. Pastebi, kada būna netvarkingas. Žino kelis grūdinimosi būdus: vaikščiojimas basomis, braidymas vandenyje, oro,

		<p>saulės vonios.</p> <p>Susipažįsta su sveikos mitybos pagrindais.</p>
<p>2. Tenkinti vaiko poreikį judėti, lavinti jo fizines galias, turtinant judėjimo patirtį saugioje ir sveikoje aplinkoje.</p>	<p>Auklėtojos skatinamas juda žaidimų metu ir per įvairią veiklą grupėje, lauke.</p> <p>Kartu su auklėtoja daro nesudėtingus fizinius pratimus, mėgdžioja judesius.</p> <p>Žaidžia judrius, muzikinius žaidimus grupelėse, kartu su visais vaikais.</p> <p>Žaisdamas laikosi gražaus elgesio taisyklių, dalinasi žaislais.</p> <p>Su auklėtojos pagalba geba dalyvauti ramioje ir judrioje veikloje.</p> <p>Geba veikti vienas, grupelėje, su visais draugais.</p> <p>Padedamas auklėtojos naudojami žaislais, įrengimais, skirtais judriai veiklai, juos saugo ir naudoja pagal paskirtį.</p>	<p>Vaikas pakankamai juda visos dienos metu, derindamas judėjimą su poilsiu.</p> <p>Kiekvieną rytą daro darželyje mankštą, kurios metu tobulina įvairių judesių atlikimą, mokosi atlikti naujus pratimus.</p> <p>Geba žaisti judrius, sportinius žaidimus.</p> <p>Juda savarankiškai kurdamas savo žaidimą ar veiklą.</p> <p>Saugiai ir pagal paskirtį naudojami žaislais, sportiniais įrengimais.</p> <p>Klausosi auklėtojos komandų, žaidimo taisyklių, pratinasi jų laikytis.</p> <p>Pagal auklėtojos komandas atlieka įvairius judesius, pratimus, įvairias judėjimo užduotis.</p> <p>Dalyvauja išvykose gamtoje, ją stebi ir tyrinėja, plečia savo akiratį.</p>
<p>3. Saugoti, stiprinti ir puoselėti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, ugdant bendravimo, savikontrolės įgūdžius, pratinant jausti šalia esančių nuotaiką, jausmus, išgyvenimus.</p>	<p>Vaikas, bendraudamas su auklėtoja, jaučiasi emociškai stabiliai ir saugiai.</p> <p>Stebėdamas auklėtoją, draugus, reaguoja į pastabas dėl netinkamo elgesio.</p> <p>Auklėtojos skatinamas pradeda laikytis elgesio taisyklių.</p> <p>Bendraudamas su kitais grupės vaikais, įsisavina kai kurias bendro elgesio taisykles; giria ar bara, užjaučia ir paguodžia vienas kitą, dalinasi žaisliukais.</p>	<p>Grupėje vaikas jaučiasi saugiai, tenkina savo individualius poreikius ir galimybes.</p> <p>Vaikas, aktyviai bendraudamas ir bendradarbiaudamas, jaučia priklausomybę grupei.</p> <p>Perpranta taisykles, draudimus, jų laikosi.</p> <p>Turi minimalių žinių apie žalingus įpročius, jų poveikį organizmui ir kaip jo išvengti.</p> <p>Įgyja elementarių savikontrolės įgūdžių.</p> <p>Išreiškia ir įvardija savo jausmus ir nuotaikas: džiaugsmą, liūdesį, pyktį.</p> <p>Atpažįsta kitų žmonių nuotaikas, išgyvenimus iš jų veido išraiškos, kūno judesių, balso tembro.</p> <p>Geba išklaudyti ir suprasti draugo išgyvenimus.</p>

		<p>Atlieka įvairius bendravimo dalyvių vaidmenis.</p> <p>Toleruoja elgesį, kuris skatina pozityvius draugų jausmus ir veiksmus.</p> <p>Auklėtojos padedamas geba atsispirti socialiniam spaudimui, pažinti ir įveikti psichologines problemas.</p> <p>Žino, kad spręsti konfliktus reikia be smurto.</p>
--	--	--

MENINĖ KOMPETENCIJA

Uždaviniai	3-4 m. vaiko veiksmena	4-5/6 m. vaiko veiksmena
	DAILĖ	
1. Perteikti vaizdą, nuotaiką spalvinėmis, grafinėmis, erdvinėmis priemonėmis.	<p>Auklėtoja skatina vaiką taisyklingai paimti pieštuką.</p> <p>Vaikas supažindinamas su spalvomis, lyginant jas su aplinkos daiktais: geltona, raudona-tai saulės spalva, žolės spalva-žalia, mėlyna-dangaus spalva.</p> <p>Vaikas piešia linijas, taškelius, ratelius, įvairias dėmes.</p> <p>Bando skirti pagrindines spalvas: raudoną, geltoną, mėlyną, baltą, juodą.</p> <p>Noriai piešia taškelius, brūkšnelius, linijas pieštukais, flomasteriais, kreidelėm.</p> <p>Bando piešti guašu, akvarele.</p> <p>Eksperimentuoja pirštukais, delniukais, pėdelėmis štampuodamas popieriaus lape.</p> <p>Piešia kreidelėmis lauke – ant plytelių.</p>	<p>Nusako visas žinomas spalvas bei kai kuriuos atspalvius.</p> <p>Kartais sakydamas sulygina spalvas su gamtos vaizdais (žolės ,dangaus spalva ir kt.).</p> <p>Palygina ir randa raiškos būdus: įvairias linijas, dėmes, formas bei jų derinius.</p> <p>Flomasteriais popieriaus lape išryškina pagrindinius kontūrus (lūpas, akis ir kt.).</p> <p>Bando piešti ant medžiagos, akmenukų, medžio žievės ir kt.</p> <p>Panaudoja, išbando, tyrinėja, eksperimentuoja visomis spalvinimo priemonėmis (guašu, akvarele, vaškinėmis kreidelėmis, kreida, pieštukais, flomasteriais ir kt.).</p> <p>Vaikas bendrauja ir bendradarbiauja kurdamas kolektyvinius darbus, džiaugiasi gautais rezultatais.</p>
2. Matyti ir atrasti daiktų formą erdvėje ir plokštumoje.	<p>Vaikas noriai lipdo plastilinu, žaidžia drėgnu smėliu, sniegu ir kt.</p> <p>Su auklėtojos pagalba stengiasi volioti plastiliną ar tešlą įvairiais rutuliukais, pagaliukais, gyvatėle, įvairiai</p>	<p>Vaikas skiria šias medžiagas: sniegą, plastiliną, tešlą.</p> <p>Vaikas eksperimentuoja smėliu žaisdamas, statydamas pilis, kepdamas „bandeles“, „tortus“ ir kt.</p> <p>Žaidžia vienas, vėliau sudaro</p>

	<p>juos jungti.</p> <p>Vaikas su suaugusiojo pagalba plastilino ar tešlos kūrinėlį dekoruoja raižydamas pagaliuku, puošdamas įvairia medžiaga (akmenukais, kruopomis, smėliu).</p> <p>Vaikas gamina kolektyvinius plastilino darbelius, jais džiaugiasi, rodo draugams, tėveliams.</p> <p>Noriai žaidžia šlapiu smėliu: ant jo piešia, stato statinius, formelėmis kepa „bandeles“.</p> <p>Vaikas ant sniego piešia įvairius piešinius.</p> <p>Bando purkšti dažais iš sniego nulipdytas formas (namelį, Senį besmegenį ir kt.).</p> <p>Vaikas susipažįsta su popieriaus įvairove (laikraštis, servetėlės, tapetai, įv. spalvotas popierius) ir jo savybėmis jį plėšydamas.</p> <p>Su auklėtojos pagalba pradeda naudotis žirkklėmis.</p> <p>Vaikas bando iškirptus ar suplėšytus popieriaus gabalėlius priklijuoti popieriaus lape.</p> <p>Suranda, džiaugiasi savo aplikacija parodėlėje.</p>	<p>kolektyvinius statinius, išreiškia savo džiaugsmą.</p> <p>Piešia smėlyje įvairius piešinius, bando raides, skaičius parašyti pirštuku, pagaliuku.</p> <p>Vaikas noriai piešia ant sniego: rankelėmis, pėdelėmis, lazdelėmis, šakelėmis, purškia dažais.</p> <p>Spalvina nulipdytus įvairius statinius (pilis ir kt.). Vaikas noriai lipdo tešlos dirbinius, naudoja įvairius jungimo būdus, dekoravimo priemones.</p> <p>Gamina kolektyvinius plastilino ir tešlos darbelius, jais džiaugiasi, demonstruoja tėveliams.</p> <p>Eksperimentuoja įvairiomis aplikacijos formomis: plėšytine, karpytine, panaudojant kitas medžiagas (siūlus, audinius, gamtinę medžiagą).</p> <p>Kuria popieriaus lape įvairius vaizdinius iš atskirų formų, detalių.</p> <p>Bando kirpti tiesiai (juostelė) ir lenkta linija (skrituliukas).</p> <p>Vaikas aplikavimą derina su piešimu, tapymu, šampavimu.</p> <p>Demonstruoja individualius ir grupinius darbelius.</p>
3. Stebėti ir vertinti draugų ir dailininkų kūrybą.	<p>Vaikas grožisi savo bei draugų darbais.</p> <p>Susipažįsta su meno kūriniais (vartant dalininkų iliustruotas knygeles, fotoalbumus).</p>	<p>Grožisi savo, draugų darbais.</p> <p>Susipažįsta su meno kūriniais (vartant dailininkų iliustruotas knygeles, albumus ir kt.).</p> <p>Apibūdina draugo, dailės kūrinio nuotaiką.</p> <p>Atpažįsta panaudotas medžiagas, technikas.</p> <p>Gėrisi gražiais daiktais, kūriniais.</p>
	MUZIKA	
1. Skatinti teigiamas vaiko emocijas, ugdant jo muzikinę klausą ir ritmo pajautimą.	<p>Geba skirti namų apyvokos skleidžiamus garsus (laikrodžio tiksėjimą, telefono</p>	<p>Skiria aukštus – žemus, trumpus - ilgus, skardžius - duslius garsus.</p>

	<p>skambutį, vandens lašėjimą ir kt.). Skiria gamtos garsus (paukščių čiulbėjimą, medžių šlamėjimą, lietaus lašų teškenimą, marių čiurlenimą). Skiria paprastų vaikiškų instrumentų skambėjimą (būgnelio, barškučio, metalofono, pagaliukų). Geba išgauti garsus pagaliukais, akmenukais, kaladėlėmis, barškučiais.</p>	<p>Nusako skambančio kūrinio nuotaiką, tempą ir laisvai, išraiškingai improvizuoja pagal ją. Skiria ketvirtinių ir aštuntinių natų ritmą (ta-ta, ti-ti) ir geba jį atkartoti. Atpažįsta ir įvardina girdėtą kūrinį, dainelę.</p>
<p>2. Dainuoti, skanduoti, intonuoti taisyklingai, išraiškingai.</p>	<p>Jaučia malonumą dainuojant, skanduojuant, mėgdžiojuant garsus. Geba padainuoti keletą trumpų lietuvių liaudies dainų. Geba išgirsti savo balso intonaciją (švelnus-skardus, tylus-skambus) dainuojant.</p>	<p>Noriai dainuoja lietuvių liaudies ir kompozitorių sukurtas daineles solo ir grupėmis. Geba dainuoti pritariant instrumentu. Bando dainuodamas pritari tiptrepsėjimu, plojimu, kitomis ritminėmis priemonėmis. Išmėgina savo balso galimybes improvizuojant. Skiria kai kurių dainų stilių: lopšinė, karinė-istorinė daina, maršas.</p>
	ŠOKIS	
<p>3. Šokti laisvai ir išraiškingai pavieniui, poroje ir grupėje.</p>	<p>Geba ritmingai atlikti elementarius judesius (šuoliukus, pritūpimus, sukinius) pagal muziką. Vaidindamas improvizuoja trumpas scenas judesiais, mimika, pavieniui ir su partneriu. Pamėgdžioja pasakų personažus. Stebi įvairius teatro vaidinimus mokykloje-darželyje.</p>	<p>Geba šokti žaidimus-ratelius, tradicinius lietuvių liaudies šokius. Atlieka elementarius šokių žingsnelius. Geba judėti darniai, sutartinai poroje. Improvizuoja pagal įvairią muziką, kuria savo šokius.</p>
	TEATRAS	
<p>4. Skatinti improvizuoti trumpas scenas įtaigiai ir išraiškingai.</p>	<p>Vaidindamas improvizuoja trumpas scenas judesiais ir mimika, pavieniui ir su partneriu. Pamėgdžioja pasakų</p>	<p>Žaidžia teatrą žaislais, teatro lėlėmis. Geba išlaikyti ir atlikti paskirtą vaidmenį. Parodo parengtas vaidybines</p>

	personažus. Stebi įvairius teatro vaidinimus mokykloje- darželyje.	scenas draugams, tėveliams švenčių ir koncertų metu. Pasakoja ir dalinasi išpūdžiais apie stebėtus artistų ir pačių atliekamus vaidmenis.
--	---	---

PRIEMONĖS

Ugdančiosiomis aplinkos priemonėmis siekiama nepažeisti higienos normų reikalavimų. Orientuojamasi į saugius, estetiškus, žadinančius vaikų kūrybines galias žaislus bei kitas ugdymo priemones. Ugdymo procesui naudojama klasikinė, metodinė, grožinė literatūra, švietėjiški ir mokslo populiarinimo periodiniai leidiniai. Ugdymo priemonės, parengtos ir pritaikytos vaikams.

Vaizdinės ugdymosi priemonės:

- Formuojančios tautiškumą (žemėlapiai, tautodailės reprodukcijos rinkiniai, smulkioji tautosaka, tautiniai rūbai, tautinė simbolika ir kt.).
- Priemonės pažintinei veiklai (žmonių buitės, profesijų atributai, žaislai, transporto priemonės, įrankių rinkiniai, eismo ženklai, gyvūnų, paukščių figūrėlės ir kt.).
- Priemonės kalbos ugdymui (enciklopedijos, paveikslai, žurnalai, pasakų įrašai ir kt.).

Žaidimų ir kūrybos priemonės bei medžiagos:

- Žaidimai ir žaislai socialinių žaidimų raidai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai žaislai ir kt.)
- Priemonės meniniam ugdymui (tapymui, lipdymui, muzikavimui, vaidybai ir kt.)

Įranga:

- Flanelinė lenta, magnetinės lentos, širmos, kilimėliai, šviesos staliukas ir kt.

Informacinės priemonės:

- Kompiuteriniai didaktiniai žaidimai, žaislai, knygos ir kt.

Priemonės išdėstytos taip, kad vaikams būtų prieinamos, skatintų žingeidumą, norą žaisti, veikti, ieškoti, tirti, atrasti, pažinti.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimai – tai gyvenimo ir ugdymo(si) realybėje įgytos kompetencijos (vaiko vertybinės nuostatos, gebėjimai, supratimas, patirtis).

Vaiko pasiekimų vertinimo tikslai:

- Pažinti vaiką, jo individualybę.
- Išsiaiškinti vaiko ugdymo(si) ypatumus ir mokymosi stilių.
- Nustatyti pasiekimų lygį ir daromą pažangą.
- Numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, kryptingai siekti programoje iškeltų tikslų.
- Pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams bei galimybėms.

Vaiko pasiekimų vertinimo metodai:

Vaiko stebėjimas natūralioje veikloje (faktų rinkimas, atskirų situacijų aprašymas). Pokalbis su vaiko tėvais (globėjais). Vaiko veiklos bei kūrybos darbelių analizė. Vaiko veiklos ir kūrybos nuotraukų analizė .

Vertinimo dažnumas :

Vertinimas atliekamas vaikui pradėjus lankyti įstaigą – pildomas esamo kompetencijos lygio aprašas ir numatomi ugdymo tikslai. Tas pats vaikas vertinamas kasmet, siekiant nustatyti jo ugdymo(si) pažangą, sritis, kuriose pasiekimai yra akivaizdūs, ir sritis, kuriose pasiekimai nežymūs. Toks vertinimas padės išlaikyti ugdymo(si) tęstinumą, planuoti individualų darbą su vaiku, numatyti paramos formas ir būdus.

Vaiko pasiekimų vertinimo fiksavimas ir pateikimo formos:

Vertinimo medžiaga dokumentuojama vaiko pasiekimų aplankale. Aplankale kaupiami vaiko dailės ir kiti darbai, sukurtos knygelės, vaiko klausimai, pasakojimai, samprotavimai, žodinė kūryba, išsakytos idėjos (fiksuoja ir užrašo auklėtoja), vaiko rašytinės kalbos pavyzdžiai, nuotraukos, įvairios vaiko veiklos stebėjimo užrašai, pasiekimų vertinimo lapas, kurį pildo auklėtoja. Vertinti gali auklėtojos, tėvai. Vaikas taip pat gali būti aktyvus jo pasiekimų vertinimo dalyvis: jam suprantama forma apibūdinamas pasiekimų vertinimo tikslas, įsiklausoma į jo nuomonę dėl vertinimo būdų ir procedūrų, su vaiku aptariami jo pasiekimai, būtinai pabrėžiant sėkmę.

**DIDVYČIŲ MOKYKLA - DARŽELIS
“KIŠKUČIŲ” GRUPĖS UGDYTINIO**

.....
(vardas, pavardė)

**PASIEKIMŲ VERTINIMO LAPAS
..... – ieji UGDYMO METAI**

**ESAMO KOMPETENCIJOS LYGIO APRAŠAS IR NUMATOMI
TIKSLAI**

Bendros žinios apie vaiką :

Numatomi ugdymo tikslai:

KAS GERAI SEKASI		KAS SUNKIAU SEKASI
	SOCIALINĖ	
	SVEIKATOS SAUGOJIMO	
	PAŽINIMO	
	KOMUNIKAVIMO	
	MENINĖ	

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Adaškevičienė E. Vaikų fizinio ugdymo pedagogika. Vilnius: Evalda, 1994.
2. Bakūnaitė J. V. Eugrimas. Humanistinio vaikų ugdymo programa “Auginu gyvybės medį” Vilnius: 1998.
3. Dundulienė P. Gyvybės medis lietuvių mene ir tautosakoje. Kaunas: Šviesa 1998.
4. Dundulienė P. Lietuvių šventės. tradicijos, papročiai, apeigos. Vilnius: Mokslo enciklopedijų leidybos institutas, 2002.
5. Dundulienė P. Senieji lietuvių šeimos papročiai. Vilnius: Mokslo enciklopedijų leidybos institutas, 2002.
6. Grabauskienė A. Gerumo mokyklėlė: ir vaikams, ir tėvams, ir pedagogams. Vilnius: UAB Viltina, 1996.
7. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Vaikų darželio programa. - Vilnius: Leidybos centras, 1993.
8. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. I dalis. - Vilnius: Leidybos centras, 1995.
9. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. II dalis. - Vilnius: Leidybos centras, 1995.
10. Žukauskienė R. Raidos Psichologija. – VVilnius: Margi raštai, 1998.
11. Artyn vaiko I – II dalys. Vilnius: Polilogas, 1997, 1998.
12. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. – Vilnius: Leidybos centras, 1993.
13. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I – 983.
14. Lietuvių kalendorinės šventės. Kaunas: Šviesa, 2006.
15. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerial. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, 2014.
16. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
17. Senovinis kalendorius mažiesiems (4 dalys). Vilnius: Leidybos centras, 1993.